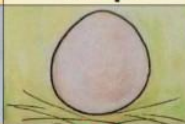
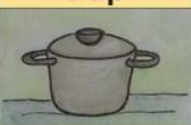
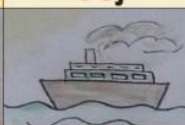
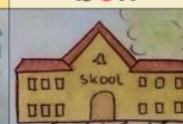


# De Taal van Helmond

Stukskes over ons stadsdialect door Jos Leenen

|                                                                                     |                                                                                     |                                                                                     |                                                                                     |                                                                                       |                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
|    |    |    |    |    |    |
| skats                                                                               | zôk                                                                                 | sûk                                                                                 | wèp                                                                                 | bört                                                                                  | fyts                                                                                  |
|    |    |    |    |    |    |
| aap                                                                                 | skôôp                                                                               | skûûn                                                                               | èèj                                                                                 | bööl                                                                                  | ryyk                                                                                  |
|    |    |    |    |    |    |
| pàn                                                                                 | zòn                                                                                 | küs                                                                                 | skip                                                                                | mug                                                                                   | bón                                                                                   |
|    |    |    |    |    |    |
| màànt                                                                               | hòònt                                                                               | uul                                                                                 | skeet                                                                               | drøøf                                                                                 | skool                                                                                 |
|  |  |  |  |  |  |
| vos                                                                                 | zaag                                                                                | ġàt                                                                                 | skèñk                                                                               | riñ                                                                                   | vèèreke                                                                               |

Hèlemòns Lèèrplèñkske mi de 26 **klinkers** in ut rôwt, 16 **meedeklinkers** in ut zwart én **g, ġ, ñ** in ut gruen. Mi afbeldiñe vån Èrit de Roeper.

*Umdè ut Hèlemòns dè verdyynt is òns dyelèkt àlvàst klañkzôôjver vàstġeleet  
vur straks às de lèèsten Hèlemònse mèn is ôôjtġeprôt.*

Omdat het Helmonds dat verdient is ons dialect alvast klankzuiver vastgelegd  
voor straks als de laatste Helmonder is uitgepraat.

## Tweeklanken

We hadden het al over de tweeklanken (diftongen) au, ou, ei, ij, en ui. Maar om volledig te zijn: aai (fraai) ooi (mooi) ai (mais) ae (maestro) oei (vloei) ao (cacao) eeu (leeuw) ieu (nieuw) zijn ook tweeklanken, zogenoemd omdat het combinaties zijn van twee opeenvolgende klanken binnen één lettergreep. Het zijn dalende tweeklanken, waarbij de klinker eerst komt, gevolgd door een halfklinker 'j' of 'w'. De oi van toilet, een Frans leenwoord, uitgesproken als wa, is een stijgende tweeklank. De halfklinker 'w' wordt namelijk gevolgd door de klinker 'a'. Video met eo en creatief met ea vallen buiten de boot, omdat tussen de twee klinkers eo en ea de lettergreepsplitsing valt. Bureau op zijn Frans uitgesproken eindigt met een oo-klank. Maar je zou tegenwoordig de Nederlanders de kost moeten geven die er 'w' aan toevoegen (buroow) en zo een nieuwe tweeklank maken. Bij goal is eerder het tegendeel het geval. Waar de Engelsman een mooie tweeklank vormt, neigt de Nederlander naar kool. Wie roept er in het vuur van de strijd nog doelpunt? Laten we tot slot enquête, oeuvre en blues maar zitten, want dat zijn gewoon ingeburgerde leenwoorden met de strakke klinkers èè, öö en ûû.

## Tweespalt

Om de au, ou, ei, ij, en ui die gemaakt zijn van twee letters al van kinds af aan op letterbord en letterdoos als eenheid te presenteren is tot daaraantoe, maar er later dan ook nog de cryptische naam twee-klank aan verbinden, doet enigszins gespleten aan. Is ut'r naw ine ôf ziñ ut'r tîg twèje? En als je dan iets wat hetzelfde klinkt ook nog eens op twee manieren weergeeft (au/ou en ei/ij), dàn brèkt mine klòmpt. Hoe het ook zij, de op het verleden gebaseerde schrijfwijze luistert nauw. Dus goed uitkijken nou. Als je de regels feilloos volgt, kun je je onderscheiden. Bravo, je hoort bij de intellectuelen. Maar helaas, bij verkeerd spellen wordt je onmiddellijk ingedeeld bij de achterblijvers, laaggeletterden of erger. Viel u ook meteen over 'wordt je' in de vorige regel?. Wederom bravo, dan bevindt u zich aan de goede kant. Tot op de dag van vandaag is er een kloof tussen zij die goed spellen en zij die de boot gemist hebben. Alleen al die uitdrukking is laatzinnig. Om de kriebels van

te krijgen. Wat je zeker wel mag stellen, is dat iemand die op grond van goed te kunnen spellen zich hoger in aanzien meent te moeten plaatsen, op zijn minst getuigt van een ernstig gebrek aan sociale intelligentie. Dèr! Naw witet! Ik zei het al eerder. Het probleem van laaggeletterdheid zit mede in een nog niet eerder aan de orde gesteld verschijnsel: de onnodig ingewikkelde spelling van het Nederlands. Een op de zes inwoners van onze stad is laaggeletterd. Prijs jezelf gelukkig als jij behoort tot die vijf die het grotendeels onder de knie hebben, maar misprijs met zijn vijven nooit die zesde die er niet in geslaagd is. Laat die niet vallen.

**Klètje** Wite wa ġemèjn is, wa hil ġemèjn is? N'm bleeñde vluġ un vèleke skuurpepyr in z'n hàànt stôpe èn dàn zèġe: "Hyyr, lèès mar." Weet je wat gemeen is, wat heel gemeen is? Iemand die blind is vluġ een velletje schuurpapier in zijn hand stoppen en dan zeggen: "Hier, lees maar."

**Jos Leenen**

**[www.detaalvanhelmond.nl](http://www.detaalvanhelmond.nl)**